Inrichting Monitor
(Nota) Sociaal Domein

Een presentatie van de gestelde indicatoren
voor de gemeenten Ermelo, Harderwijk en Zeewolde.
En een beknopte beschrijving over de ontwikkelstappen die gemaakt zijn
en worden voor het realiseren van de Monitor Sociaal Domein.

Inhoud

	Procesbeschrijving		Visualisatie indicatoren		Overzicht indicatoren		

Ontwikkel stappen proces Monitor

Inleiding

De Monitor Sociaal Domein geeft inzicht in de resultaten en de voortgang van de strategische doelen van de Nota Sociaal Domein. Met deze monitor wordt periodiek verantwoording afgelegd aan de Raden van de EHZ-gemeenten. De indicatoren zijn afgestemd op het perspectief en het niveau van de verantwoordelijkheden van de Raad. Het maatschappelijk effect staat centraal, beginnend bij de inwoner en het eigen netwerk. Vervolgens richten de indicatoren zich op hoe de gemeenten hun taken en verantwoordelijkheden hebben georganiseerd (vanaf de voorkant/algemene voorzieningen tot aan de contractpartijen/aanbieders). Daarnaast zijn onderwerpen die samenhang hebben met of onderdeel zijn van de programmabegrotingen opgenomen in de monitor. De monitor wordt hiervoor gekoppeld aan de P&C-cyclus van de gemeenten Ermelo, Harderwijk en Zeewolde. Op die manier wordt de vergelijking tussen budgetten en inhoud gemaakt. De structuur van de monitor sluit aan bij de structuur van de nota.

Op basis van het overzicht aan indicatoren wordt het monitoringsinstrument gerealiseerd. Na een brede inventarisatie zijn deze indicatoren voor de Monitor Sociaal Domein opgesteld door de onderzoekers van de EHZM-organisaties. In samenwerking met de strategisch adviseurs en verbinders van de gemeenten Ermelo, Harderwijk en Zeewolde is een set geformuleerd. Aanvullend zijn beleidsmedewerkers en adviseurs binnen de organisaties betrokken. Zij hebben ruim feedback, input en aanvullingen gegeven.

De informatiebehoefte van de gemeenteraden wordt verhelderd in gesprekken die volgen. Het overzicht kan op basis van keuzes voor de sturing op het Sociaal Domein uitgegrijsd worden. Op basis van deze keuzes kunnen indicatoren uitgelicht worden voor specifieke sturing. In het verdere ontwikkelproces van de monitor zal ook aandacht worden besteed aan het verder meetbaar maken van ontwikkelingen in het voorveld en de sociale basis. Het gaat dan om het meten van de meer 'zachte effecten'.

Cyclus van de monitor

De monitor wordt twee keer per jaar gepresenteerd. Doordat de monitor onder meer bestaat uit gegevens die eens in de paar jaar uitgevraagd worden, heeft het weinig toegevoegde waarde om alle cijfers tweemaal per jaar te tonen. Om deze reden is er gekozen voor twee verschillende vormen. Eén presentatievorm bestaat uit een kleinere monitor. Op dat moment worden de financiële gegevens vanuit de P&C-cycli weergegeven en aanvullend een overzicht van (product)aantallen. Alleen cijfers die gedurende het jaar veranderen en interessant zijn om meerdere malen per jaar te volgen worden opgenomen. Hiervoor wordt aangesloten bij de bestuursrapportages van de gemeenten Ermelo, Harderwijk en Zeewolde. Deze kleine monitor geeft een eerste indruk over de stand van zaken op dat moment. De tweede presentatievorm is een brede monitor. Binnen deze monitor zal de complete set aan indicatoren onder de aandacht gebracht worden. Hierbij kan een bredere duiding gegeven worden. Denk bijvoorbeeld aan een verdieping op de effecten, die blijken vanuit de indicatoren. Dit kan aangevuld worden met informatie over de meest opvallende cijfers, trends en financiële verschuivingen. Mogelijke verklaringen kunnen gegeven worden indien deze informatie beschikbaar is. De brede monitor wordt gepresenteerd in dezelfde periode waarin de jaarrekeningen van de gemeenten Ermelo, Harderwijk en Zeewolde worden gedeeld met de gemeenteraden.

Toelichting indicatoren en bronnen

Indicatoren geven een eerste beeld en kunnen als signaal fungeren. 'Een indicator geeft een indicatie van de evolutie van de onderliggende realiteit.' Het geeft dus niet de volledige werkelijkheid weer. Vaak zal verdieping en duiding nodig zijn: hoe zijn de verschillen te verklaren, zijn de verschillen reden tot bezorgdheid en wat betekent dit voor beleid en praktijk? Voor het verklaren en de juiste duiding van de gegevens van de indicatoren is contextinformatie relevant. Naast de harde cijfers kunnen zachte gegevens vanuit kwalitatieve bronnen worden toegevoegd. Het gaat om 'tellen en vertellen'.

Het merendeel van de indicatoren is afkomstig uit bestaande bronnen, zoals CBS-gegevens, GGD-monitors, cliëntervaringsonderzoeken, gemeentelijke gegevens, gegevens vanuit partnerorganisaties en openbare bronnen. Door het benutten van deze bronnen bestaat het merendeel van de indicatoren uit kwantitatieve gegevens. De gegevens van een aantal gewenste indicatoren worden op het moment nog niet gemeten. Deze gegevens kunnen gerealiseerd worden door nieuwe meet- en onderzoeksinstrumenten te ontwikkelen. Zo kunnen ervaringen binnen de samenleving breder gemeten worden, door bijvoorbeeld het uitvoeren van extra burgerpeilingen of aanvullende vragen binnen bestaande survey toe te voegen.

Momenteel vinden landelijke en regionale ontwikkelingen plaats rondom het monitoren van Brede Welvaart. Dit is een concept dat bestaat uit een verzameling van diverse indicatoren waarmee de brede welvaart 'hier en nu' en 'later' op macroniveau wordt beschreven. Waar het concept Positieve Gezondheid voornamelijk handelingsrichtlijnen geeft voor professionals, biedt Brede Welvaart indicatoren voor monitoring. Voor de monitor kan deze ontwikkeling in de toekomst inzicht bieden in het welzijn van inwoners. Mogelijk kan dit een interessante aanvulling op de huidige indicatoren bieden. De indicatoren worden op het moment nog niet op het gemeentelijk niveau gemeten.

Visualisatie indicatoren

Na het besluit over de inrichting van de monitor moet het instrument ontwikkeld worden. De volgende voorwaarden zijn van belang voor de visualisatie van de gegevens:

- Het instrument moet een overzichtelijke weergave van de informatie mogelijk maken
- Het instrument moet gebruiksvriendelijk en eenvoudig te vullen zijn door medewerkers
- Het instrument moet aansluiten op de systemen (o.a. voor de P&C-cyclus)

Voor de korte termijn is het advies om te werken met een infographic-vorm. Het voorbeeld van de gemeente Helmond geeft een indruk hoe dit eruit kan zien. De kleine monitor krijgt dan de vorm van een beknopte infographic, bij de brede monitor is er meer ruimte voor duiding.

Op de langere termijn wordt gestreefd naar een vorm waarin monitorgegevens op thema digitaal kunnen worden ontsloten. Hierbij wordt een koppeling gemaakt tussen de doelen, indicatoren en de financiën uit de P&C-cyclus. Voor een advies over een specifiek instrument is het nodig om meer onderzoek te doen naar mogelijkheden, kosten en tijdsinvestering. Daarnaast vraagt dit om afstemming tussen de verschillende organisaties en disciplines. Dit geldt ook voor het opstellen van werkafspraken over de aanlevering van de gegevens.

Overzicht indicatoren – per maatschappelijk opgave Nota Sociaal Domein – onderverdeeld in strategische doelen

Kansrijk opgroeien

Alle jeugdigen kunnen gezond en veilig opgroeien in een kansrijke omgeving	Het gezin en de omgeving van jeugdigen zijn voldoende toegerust om alledaagse problemen op te kunnen vangen	Jeugdigen en/of hun ouders met een ondersteuningsvraag worden goed en snel geholpen (goed is goed genoeg/normaliseren)	We streven ernaar dat jeugdigen opgroeien met gelijke kansen en hun talenten ontwikkelen op een manier die bij hen past (onderwijs, sport, cultuur)
Aandeel jeugdigen met goede ervaren gezondheid	Percentage gezinnen dat geen beroep doet op jeugdhulp	Resultaten cliëntervaringsonderzoek - cijfer kwaliteit hulpverlening	Aandeel thuiszitters
Aandeel matig/ernstige eenzaam jongvolwassenen	Weerbaarheid	Cijfer (gemiddeld) tevredenheid over de geboden oplossing	Aandeel kwetsbare jongeren
Aandeel jeugdigen dat rookt/alcohol drinkt/drugs gebruikt	Aandeel kinderen/jeugdigen toegangsteam/CJG - die niet richting specialistische jeugdhulp verwezen zijn (wens richting toekomst)	Ondersteuning past bij hulpvraag	Aandeel startkwalificatie
Aandeel jeugdigen met positief mentaal welbevinden *(gecombineerde indicator: psychische klachten/psychische gezondheid; gelukkig; Veerkracht of weerbaar)*	Aandeel jongeren dat gebruik maakt van jeugdhulp, gesplitst op leeftijd - meetniveau wijkniveau	Wachtlijsten/tijden	Aandeel voortijdig schoolverlaters
Aandeel jeugdigen dat minimaal 5 dagen per week minstens 1 uur beweegt	Aantal kinderen ondersteuning voedselbank	Herhaald beroep / aantal verlengingen	NEET-rate (Not in Education, Employment or Training)
Aandeel jeugdigen dat zich (zeer) vaak gestrest voelt	Jongeren in bijstandsgezinnen 0-25	Doorlooptijden (gelijk aan beschikking)	Aantal maatschappelijke stages - aantal maatschappelijke diensttijd
Aantal meldingen kindermishandeling	Percentage Kinderen met kans op armoede	Aantal kinderbeschermingsmaatregelen: voogdijmaatregelen; ondertoezichtstellingen; jeugdreclasseringsmaatregelen	Aanbod sport voor jongeren met een beperking of chronische ziekte (kwalitatief)

Aantal adviezen kindermishandeling	Instroom in de bijstand in de leeftijdsgroep tot 27 jaar		
Aantal uithuisplaatsingen	Aantal jeugdigen dat gebruik maakt van residentiële zorg (Jeugdhulp met verblijf)		
Conflictscheidingen	Aantal pleegzorg gezinnen/kinderen		
Aandeel informele (respijt)zorg			
Aantal VVE (voor en vroegschoolse educatie)			
Aantal kinderen in maatschappelijke opvang			

Op weg naar samenredzaamheid

Samenredzaamheid in buurten en wijken is versterkt	Ondersteuning is gericht op het zo snel, eenvoudig en duurzaam mogelijk oplossen van vragen	Gelijke kansen in een inclusieve samenleving bevorderen
Leefbaarheidsscore	Verhouding inwoners met en zonder maatwerkvoorziening	Aandeel inwoners met goede ervaren gezondheid
Aandeel inwoners dat vrijwilligerswerk doet (deels kwalitatief)	Aantal (unieke) personen met een individuele voorziening	Aandeel inwoners met positief mentaal welbevinden *(levenstevredenheid meten + vijf componenten welbevinden - wens richting toekomst)*
Aandeel inwoners dat goede sociale cohesie in buurt ervaart	Aantal verwijzingen vanuit MIZ en ST naar het voorveld (registratie nog te realiseren)	Aantal meldingen bij ADV's - antidiscriminatievoorzieningen
Eenzaamheid	Afschaling: aantal herindicaties lager dan oorspronkelijk	SPUK Besteed budget - gesplitst op onderdelen
Aantal meldingen verwarde personen		percentage overgewicht
Budget voor Sociale basis (incl. inwonersinitiatieven)		
Inlooplocaties (welzijnwerk) (kwalitatief + nog te realiseren uitvraag aantallen)		

Bestaanszekerheid en Perspectief op (on)betaald werk

Vergroten van bestaanszekerheid	Werkzoekenden doen naar vermogen mee in de samenleving	Ondersteuning aan werkzoekenden biedt perspectief op (on)betaald werk
Aandeel huishoudens met inkomen <x% van het sociaal minimum (+Aantal kinderen in deze huishoudens)	Gemiddeld bedrag per uitkering	Aandeel duurzame uitstroom van uitstroom (naar werk/onderwijs)
Netto arbeidsparticipatie	Aantallen deeltijd uitkeringen	Aantal teruggekeerde bijstandsgerechtigden
Aantal huishoudens in de schuldhulpverlening - (+Aantal huishoudens met problematische schulden)	Percentage deeltijd uitkeringen t.o.v. het bijstandsbestand	Aantal lopende re-integratievoorzieningen (+ splitsing op soort voorziening)
Aantal gezinnen dat gebruik maakt van de voedselbank	Totaal lasten uitkeringen t.o.v. BUIG-budget	Cijfer ondernemerstevreden-heidsonderzoek (wens richting toekomst)
Aantal meldingen van betalingsachterstanden bij de deelnemende signaalpartners - (+Percentage 18+ met betalingsachterstand zorgpremie)	Aantal LKS - loonkostensubsidie	Percentage statushouders dat uitstroomt naar werk
Aantal toegekende Jeugdfonds Sport & Cultuur regelingen (JFSC)		Aantal inburgeringsplichtigen
Aantal Maatschappelijke Bijdrageregeling (MBR)		Aantal vrijstellingen voor werk binnen uitkeringsbestand
Aantal uitkeringsgerechtigden op wijkniveau		Quotum garantiebanen/arbeidsbeperkten

Zelfstandig thuis

Gezonde en veilige woonomgeving voor iedereen met passend woningaanbod voor alle inwoners	Inwoners wonen naar tevredenheid zelfstandig thuis	Inwoners hebben regie over hun eigen leven en kunnen op een gezonde manier oud worden	Inwoners met een ondersteuningsvraag worden tijdig, passend en nabij ondersteund zodat zij (zo lang mogelijk) zelfredzaam zijn
Leefbaarheidsscore	Aandeel inwoners dat zich niet (sociaal) eenzaam voelt	Aandeel ouderen met goede ervaren gezondheid	Resultaten cliëntervaringsonderzoek - cijfer kwaliteit hulpverlening
Aantal personen in Beschermd Wonen (uitgesplitst op vorm)	Aandeel ouderen met risico op slecht mentaal welbevinden *(gecombineerde indicator angststoornis/depressie; betekenis en doel ervaart, stress, veerkracht)*	Aandeel ouderen dat regie over het eigen leven ervaart	Cijfer (gemiddeld) tevredenheid over de geboden oplossing - Ondersteuning past bij hulpvraag (vragenlijst opzetten)
Aantal personen in Maatschappelijk Opvang	Aandeel inwoners dat mantelzorg doet		Gemiddelde duur ondersteuning (o.b.v. verschillende categorieën)
Veilig Thuis meldingen	Aandeel overbelaste mantelzorgers		Ondersteuningsvragen opgelost bij welzijnsorganisaties (kwalitatief)
			Wachtlijsten/wachttijden
			Herhaald beroep op voorzieningen
			Verwijzingen voorveld - vanuit voorveld richting voorveld (nog te realiseren data)